

CENA BRONISLAVY MÜLLEROVEJ

Program pre Českú a Slovenskú republiku

20. ročník vyhlasuje Vzdelávacia nadácia Jana Husa v spolupráci so Spoločnosťou Ferdinanda Peroutky, z.s.

Zmysel programu

Súťaž pripomína zásluhy žien a mužov - málo známych a dnes už takmer bezmenných, ktorí sa podieľali na tvorbe, technickej produkcii, reprodukcii a distribúcii nepovolených tlačovín (tzv. samizdatu) v dobe neslobody v rokoch 1948 - 1989. Je určená študentom stredných škôl, ktorí svojou literárnou tvorbou akéhokoľvek žánru preukazujú schopnosť samostatného premýšľania o slobode slova a zodpovednosti vo verejnom živote.

Komu je program určený

Súťaž je určená pre študentov stredných škôl.

Prihláška do súťaže

Prihláška obsahuje základné informácie vyplnené vo webovom formulári. A ako prílohu (v jednom súbore PDF, spolu maximálne 10 normostrán) **literárne dielo. Študent si môže vybrať z nasledujúcich zadaní a vo svojej prihláške/prác je povinný uviesť konkrétnu tému, ktorej sa jeho práca týka.**

Témy vyhlasuje Vzdelávacia nadácia Jana Husa (VNJH).

1) Úvaha alebo esej na tému slobody slova, ktorá sa výslovne vzťahuje na nasledujúci text. Text neberte ako sériu výrokov, s ktorými niekedy súhlasíte a niekedy nie. Pokúste sa ho čítať z pohľadu autora a predpokladajte, že ide o zmysluplný, vnútorne jednotný celok.

Sloboda a demokracia / Demokracia a sloboda

Nikolaj A. Berďajev napísal: "Skúsenosť ruskej revolúcie potvrdila moju starú myšlienku, že sloboda nie je demokratická, ale aristokratická." [...] Rozumiem tomu tak, že demokracia je orientovaná predovšetkým na zmierňovanie, prekonávanie a perspektívne aj odstraňovanie rozdielov medzi ľuďmi (samozrejme, najmä tam, kde je zdrojom rozdielov samotná súčasná spoločnosť, ale nikdy nie bez ohľadu na rozdiely dané historicky a dokonca dané "prírodou"). Konkrétne to znamená (má znamenať) prekonávanie rozdielov tým, že sa slabší a "nižší" pozdvihnú aspoň na úroveň priemeru, ale perspektívne aj na úroveň tých silnejších a "vyšších". Dôraz na slobodu sa však sústreďuje predovšetkým na slobodu jednotlivca dosahovať čoraz vyššiu úroveň a méty, t. j. na slobodu stať sa lepším alebo lepšou - najmä v porovnaní s priemerom. Sloboda umožňuje každému jednotlivcovi aspoň v niečom vyniknúť nad priemer; realizovaná, "uskutočnená" sloboda teda znamená akési vymanenie sa z väčšiny, vyniknutie nad ostatnými, zanechanie ostatných za sebou. To vôbec neznamenať, že sloboda je v rozpore s demokratickosťou, ale ani tieto dva pojmy nie sú v nejakej zjavnej zhode, najmä ak si dostatočne presne neuvedomíme a

nedefinujeme, čo vlastne pod takouto "slobodou" rozumieme a čo máme rozumieť pod takouto "demokraciou" a "demokratickosťou".
(Ladislav Hejdánek, denníkový záznam, 14. 8. 2010)

2) Sloboda zodpovednosti ,zodpovednosť slobody

Štruktúrovaná esej o vízii komunity, v ktorej žijem (obec, štát, iné spoločenstvo). Vyplýva z nej pre mňa nejaká zodpovednosť za jej riadenie, fungovanie, budúcnosť? Ak áno, aká je to zodpovednosť? Čo určuje jej existenciu, aká je moja predstava o jej naplnení? Alebo neexistuje žiadna povinnosť a zodpovednosť voči celku? Aké je opodstatnenie/spravodlivenie takéhoto postoja?

3) Homo est creatura indeterminata, quae in infinito infinite seipsam agens

(Johann Amos Comenius, *Consultatio*):

Esej inšpirovaná svetom okolo nás. *Kto alebo čo rozhoduje o mojom (slobodnom) živote? Čo ovplyvňuje "žiť slobodne"? Alebo čím prispievam a budem prispievať ku svojej slobodnej existencii?*

Témy vyhlasuje Spoločnosť Ferdinanda Peroutku (SFF)

1) O čom by sa malo písať v mojom regióne

Esej o regiónoch mimo veľkých miest: Vyberte si tému zo svojho regiónu, ktorá sa netýka žiadneho veľkého mesta a o ktorej by sa podľa vás nepíše, ale malo by sa písať. Môže to byť príbeh málo známej, ale pozoruhodnej osoby, alebo zabudnutého zaujímavého miesta; môžete si dokonca všimnúť nejaký rozšírený jav vo vašom regióne. Prečo si myslíte, že by sa o ňom malo písať? A prečo si myslíte, že by sa o ňom nemalo písať? (Venujte sa obojm týmto otázkam.)

Príspevok môžu predložiť aj dvaja spoluautori.

2) Slobodný prejav alebo nepriateľská propaganda?

Esej na ťažkú tému v ťažkom období: vojna na Ukrajine oživila tému, ktorou sa štáty v Európe nezaoberali od druhej svetovej vojny - môže a má štát zabrániť propagande agresora? Ak áno, ako by to mal urobiť a ako by mal odlíšiť propagandu od iných názorov? Ak nie, mal by manipulatívne informácie, používané ako osobitný druh nepriateľskej zbrane, ignorovať, alebo by im mal čeliť - a ako? Premyslite si úskalnia každej možnosti, pozrite sa, ako krajiny čelili podobným problémom v minulosti alebo ako im čelia inde mimo Európy, a podporte svoj názor argumentami. Príspevok môžu predložiť aj dvaja spoluautori.

3) Slabý hlas demokracie

Esej alebo životopisná sonda spojená s konkrétnou prácou a osudom novinára, ktorý sa usiloval o slobodu prejavu a presadzoval demokratické princípy aj v časoch totality alebo v časoch jej nástupu. Preskúmajte život a dielo demokratických publicistov píšucich v rokoch 1945-1948 - vyberte si jednu osobnosť, ktorá vás

zaujme. Ak je to možné, pokúste sa v eseji o ich vtedajšej práci pridať niečo nové, čo ešte nebolo napísané. Zamyslite sa nad tým, či by ich texty obstáli, keby boli publikované dnes, a prečo. Existuje podľa vás dnes publicista, ktorý upozorňuje na témy, ktoré väčšina ľudí prehliada? Ak áno, čo podľa vás spôsobuje, že ich hlas zostáva osamotený)?

Príspevok môžu predložiť aj dvaja spoluautori.

Výška ceny

Odmena vo výške 10 tis. Kč sa udeľuje najviac osmim súťažiacim, a to bez určenia poradia. Spolu so študentmi bude ocenený aj učiteľ, ktorý prihlásenú prácu viedol, poukážkou do kníhkupectva v hodnote 1 tis. Kč.

Výber ocenených

VNJH a SPF vymenujú najmenej trojčlennú komisiu, ktorá nominuje súťažiacich na ocenenie. O udelení cien rozhoduje Správna rada VNJH na základe návrhov komisií. Tomu istému študentovi môže byť cena udelená len raz.

Podávanie prihlášok

Súťaž bude vyhlásená na webových stránkach VNJH a SFP a na sociálnych sieťach. Súťažné práce sa budú prijímať len vo VNJH, ktorá literárne práce s témami vyhlásenými SFP predloží SFP na vyhodnotenie.

Inšpirácia

Úspešných žiadateľov prosíme, aby nám z času na čas napísali, kam sa posunuli a čo teraz robia. Bude to pre nás inšpiráciou.

Časový harmonogram

Vyhlásenie súťaže: 1. 7. 2024

Uzávierka žiadostí: 1. 2. 2025

Vyhlásenie výsledkov: 1. 4. 2025

Slávnostné odovzdávanie cien z rúk delegovaných zástupcov VNJH a SFP sa uskutoční v apríli 2025 v Brne. VNJH a SFP si vyhradzujú právo na ďalšie zverejnenie súťažných prác; všetky súťažné práce budú archivované a víťazné práce budú zverejnené na webovej stránke VNJH a SFP.

Kontakty

Vzdělávací nadace Jana Husa

Cihlářská 15, 602 00 Brno

Kontaktná osoba: Mgr. Jana Švábová

Telefón: 530 331 240

E-mail: jsvabova@vnjh.cz nebo vnjh@vnjh.cz

Webové stránky: www.vnjh.cz, www.ferdinandperoutka.cz